

НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУДОВОГО ПРАВА

Матеріали X міжнародної
науково-практичної конференції

(25 квітня 2025 р.)

НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО
Кафедра кримінального процесу

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА
КИЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
Кафедра юстиції

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
Кафедра організації судових, правоохоронних органів та адвокатури
НІМЕЦЬКО-УКРАЇНСЬКЕ ОБ'ЄДНАННЯ ЮРИСТІВ
ГО «СТАЛЕ ПРАВОСУДДЯ»

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУДОВОГО ПРАВА

Матеріали X міжнародної науково-практичної конференції

(25 квітня 2025 р.)

Харків
«Право»
2025

Відповідальна редакторка *Л. М. Москвич*

Актуальні проблеми судового права : матеріали X міжнар.
А43 наук.-практ. конф. (25 квіт. 2025 р.) / [відп. ред. Л. М. Москвич] ;
Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, Каф. кримін. процесу ;
Навч.-наук. ін-т права Київ. нац. ун-ту ім. Т. Шевченка, Каф. юстиції ;
Нац. ун-т «Одеська юрид. акад.», Каф. орг. суд., правоохорон.
органів та адвокатури ; Нім.-Укр. об-ня юристів ; ГО «Стале правосуддя». –
Харків : Право, 2025. – 376 с.

ISBN 978-617-8612-04-7

Збірник містить матеріали Десятої міжнародної науково-практичної конференції з актуальних проблем судового права, у якій взяли участь відомі вітчизняні та зарубіжні науковці та практики. Організаторами заходу виступили кафедра кримінального процесу Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, кафедра юстиції ННІ права Київського національного університету імені Тараса Шевченка, кафедра організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія», Німецько-Українське об'єднання юристів і ГО «Стале правосуддя». В основу видання покладено доповіді, виголошені учасниками конференції, які торкаються різноманітних аспектів судового права.

УДК 349.42

Матеріали викладено в авторській редакції.
Відповідальність за їхню якість, достовірність,
відсутність текстових запозичень несуть автори.

Відеозапис конференції за посиланням:

© Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, 2025

ISBN 978-617-8612-04-7

© ТОВ «Видавничий дім «Право», 2025

4. Рішення ЄСПЛ у справі Lavanchy v. Switzerland, 19 жовтня 2021 року, заява № 69997/17. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/ukr?i=001-212392> (дата звернення: 14.04.2025).

Свида О. Г.,
*доцент кафедри організації судових,
правоохоронних органів та адвокатури
Національного університету «Одеська
юридична академія», кандидат
юридичних наук, доцент, адвокат*

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ЗАПРОВАДЖЕННЯ НОВИХ ВИЩИХ СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ СУДІВ В СФЕРІ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ЮРИСДИКЦІЇ

В Україні із самого моменту проголошення незалежності розпочався процес комплексного реформування законодавства, що стосується усіх сфер державного життя. Однією із таких важливих сфер є здійснення судово-правової реформи, що супроводжується останніми роками прийняттям досить значної кількості законодавчих актів. Водночас активна розробка законопроектів з питань реформування системи судоустрою, вимагає ретельного їх дослідження з позицій теорії та практики, зарубіжного досвіду задля вироблення обґрунтованих пропозицій та практичних рекомендацій в цій сфері. Одним з аспектів реалізації судово-правової реформи є подальша розбудова судоустрою, зокрема щодо поглиблення спеціалізації.

Як відомо, 26 лютого 2025 року Верховною Радою України було прийнято Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» та деяких інших законодавчих актів України щодо правових засад утворення та функціонування Спеціалізованого окружного адміністративного суду та Спеціалізованого апеляційного адміністративного суду», яким передбачено утворити, вже судячи з назви Закону, нові вищі спеціалізовані суди, з приводу чого варто висловити певні міркування.

Насамперед постає питання щодо актуальності створення цих двох судів. Зрозуміло, що питання щодо подальшого розширення кола вищих

спеціалізованих судів було і залишається актуальним, водночас практична реалізація запровадження нових вищих спеціалізованих судів не позбавлення низки концептуальних вад.

Загальновідомим є правило, що потреба створення будь-якої нової інституції має бути обумовлена неспроможністю виконання всіх чи окремих функцій існуючими інституціями. Потреба ж створення нових вищих спеціалізованих адміністративних судів, на мій погляд, більшою мірою обумовлена політичними чинниками, а саме – позбавлення повноважень окружного адміністративного суду, що розташовується в м. Києві, щодо розгляду справ за участі певного кола суб'єктів владних повноважень, що значною мірою сприяло резонансності цих справ та надавало більшого політичного значення окремому окружному адміністративному суду. Отже, постає логічне питання: чи вірний шлях обрано законодавцем, оскільки маючи принципи зауваження до діяльності окремих суддів спочатку один окружний суд був ліквідований (замість нього утворено аналогічний суд – нову юридичну особу), а потім – в судоустрої запроваджено два нові вищі спеціалізовані суди. З точки зору судоустрою, мабуть, більш оптимальним та економічно раціональним видається шлях кращого добору суддів, аніж ліквідація існуючих судів та створення принципово нових судових органів.

Неоднозначно можна поставитися і до визначення місця нових вищих спеціалізованих судів у системі судоустрою. Зокрема, як позитив, варто поставитися до того, що суди першої та апеляційної інстанції запроваджуються як окремі судові органи, оскільки нами вже висловлювалася позиція щодо доцільності розділення в майбутньому Вищого антикорупційного суду на два самостійні судові органи. З іншого боку, фактична реалізація ідеї законодавця щодо запровадження двох нових вищих спеціалізованих судів має концептуальні вади.

Насамперед варто звернутися до назви нових судових органів – Спеціалізований окружний адміністративний суд та Спеціалізований апеляційний адміністративний суд.

На теперішній час в системі судоустрою створений та успішно функціонує Вищий антикорупційний суд, який спеціалізується на розгляді насамперед корупційних справ в межах кримінальної юрисдикції, передбачено створення Вищого суду з питань інтелектуальної власності, який повинен в майбутньому розглядати відповідні справи в сфері інтелектуальної власності в межах господарської юрисдикції, в назві ж нових

вищих спеціалізованих судів просто використано назву «адміністративні», і в чому їх спеціалізованість в межах адміністративної юрисдикції, судячи з назви, абсолютно незрозуміло. Більш того, нові суди названо «спеціалізовані адміністративні», хоча всі адміністративні суди є спеціалізованими, оскільки спеціалізуються на розгляді справ адміністративної юрисдикції, із чого вже можна зробити висновок, що назва нових вищих спеціалізованих судів є надто загальною, а отже – невдалою та зовсім не відображає їхню спеціалізованість. Окрім того, вважаю, неодмінно постане в майбутньому концептуальне питання: чи є Спеціалізований окружний адміністративний суд та Спеціалізований апеляційний адміністративний суд спеціалізованими судами або спеціальними? І зважаючи на те, як прописано наразі в чинному законодавстві їх назву та повноваження, є широке місце для дискусії.

Окрім того, варто висловити додаткові зауваження й до назви «Спеціалізований окружний адміністративний суд». Суттєва риса якісного законодавства – однозначне використання термінології. Отже, із цієї точки зору використання терміну «окружний» щодо суду має визначати його місце певне місце в системі судустрої, наприклад, відповідно до частини 3 статті 21 Закону України «Про судустрій і статус суддів» «Місцевими адміністративними судами є окружні адміністративні суди, а також інші суди, визначені процесуальним законом» (маються на увазі випадки, коли відповідно до КАС України місцеві загальні суди розглядають адміністративні справи). Отже, термін «окружні» чітко застосовується в Законі щодо місцевих судів (в частинах 1 та 2 статті 21 йдеться про місцеві загальні суди та місцеві господарські, які також є окружними). У цьому разі усе логічно, оскільки законодавець в термін «окружних суд» вкладає значення, що це суд, який здійснює правосуддя в межах певної території держави – судового округу.

Водночас варто додатково підкреслити, що Спеціалізований **окружний** (виділено нами – О. С.) адміністративний суд є відповідно до статті 31 Закону України «Про судустрій і статус суддів» вищим спеціалізованим судом, а отже його юрисдикція поширюється на всю територію держави, що з точки зору законодавчої техніки виглядає щонайменше суперечливо, оскільки фактично один і той самий термін використано в одному ж Законі в різних значеннях.

Наостанок варто звернути увагу й на організаційні аспекти добору суддів до нових вищих спеціалізованих судів.

По-перше, пп. 2 пункту 64 Розділ XII «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про судоустрій і статус суддів» передбачено, що «з метою сприяння Вищій кваліфікаційній комісії суддів України (далі – ВККСУ) у встановленні відповідності кандидатів на посади суддів Спеціалізованого окружного адміністративного суду та Спеціалізованого апеляційного адміністративного суду критеріям доброчесності та професійної компетентності для цілей кваліфікаційного оцінювання утворюється і діє Експертна рада». Постає логічне запитання, чи доцільно для добору суддів до вказаних нових судів обов'язково створювати новий допоміжний орган при ВККСУ, оскільки видається, що підходи до визначення кандидатів на посади суддів критерію доброчесності має бути більш менш уніфікованою, а за такої кількості суб'єктів це вкрай важко. З нашого боку набагато логічніше було б задіяти вже створені дорадчі органи: Громадську раду доброчесності (далі – ГРД) або Громадську раду міжнародних експертів (далі – ГРМЕ). Простежуючи логіку законодавця, можна відмовитися від варіанту щодо залучення ГДР через відсутність у її складі міжнародних експертів, водночас не бачимо жодних перепон щодо залучення ГРМЕ.

По-друге, Розділ XII «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про судоустрій і статус суддів» Законом від 26 лютого 2025 року № 4264-IX був доповнений пунктами 63–87, які присвячені питанням утворення нових вищих спеціалізованих судів, проведення конкурсу на посади суддів до них, створення та діяльності Експертної ради і, окрім іншого, навіть визначають особливі вимоги до суддів цих судів. Проте сама природа такої частини законодавчого акта, як «Прикінцеві та перехідні положення» вказує на те, що застосування положень, що в ній містяться, розраховано або на одноразове застосування, або на застосування лише на певний перехідний час, тобто у будь-якому разі має тимчасовий характер. Внесення ж таких важливих за своїм змістом положень, що зараз містяться в пп. 63–87 Розділу XII «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про судоустрій і статус суддів», є неприпустимим, оскільки вона не розрахована та одноразове чи тимчасове застосування, а є постійними, а отже мають бути перенесені до основного тексту Закону.

Отже, підсумовуючи можна зазначити, що законодавчі положення щодо запровадження двох нових вищих спеціалізованих судів мають суттєві недоліки як з теоретичного боку, так і суто в практичній площині.

Остафійчук Л. А.	
ІНФОРМАЦІЙНІ БАЗИ ДАНИХ ПРАВОВИХ ПОЗИЦІЙ ВЕРХОВНОГО СУДУ – ІННОВАЦІЙНЕ РІШЕННЯ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРИНЦИПУ ЮРИДИЧНОЇ ВИЗНАЧЕНОСТІ.....	92
Плахотнік О. В.	
ВИКОРИСТАННЯ БЛОКЧЕЙН-ТЕХНОЛОГІЙ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ВІДКРИТОСТІ ТА ПРОЗОРОСТІ СУДОЧИНСТВА	97
Подкопасьв С. В.	
НА ШЛЯХУ ДО ІНСТИТУЦІЙНОЇ НЕЗАЛЕЖНОСТІ ПРОКУРАТУРИ УКРАЇНИ	101
Пузікова В.	
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУДОЧИНСТВА З АКЦЕНТОМ НА НІМЕЦЬКУ СКЛАДОВУ	106
Саленко О.	
СТРОК ПОЗОВНОЇ ДАВНОСТІ ЯК ЕЛЕМЕНТ ПРАВА НА ДОСТУП ДО СУДУ: АНАЛІЗ ПРАКТИКИ ЄСПЛ.....	108
Свида О. Г.	
ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ЗАПРОВАДЖЕННЯ НОВИХ ВИЩИХ СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ СУДІВ В СФЕРІ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ЮРИСДИКЦІЇ.....	113
Свояк Д. В., Бурлак М. В.	
БЕЗСТОРОННІСТЬ СУДУ У СПРАВАХ ЩОДО ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА.....	117
Снідевич О. С.	
ОКРЕМІ ДИСКУСІЙНІ АСПЕКТИ ПРОЕКТУ ЗАКОНУ ПРО ВНЕСЕННЯ ЗМІН ДО ДЕЯКИХ ЗАКОНІВ УКРАЇНИ ЩОДО ЦИФРОВІЗАЦІЇ ВИКОНАВЧОГО ПРОВАДЖЕННЯ №9363	122
Стефанчук М. М.	
АДМІНІСТРУВАННЯ СИСТЕМИ ПРОКУРАТУРИ В УКРАЇНІ: ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ	126
Туманянц А. Р.	
ВПЛИВ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ НА НАЦІОНАЛЬНУ СИСТЕМУ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВСУДДЯ: ОКРЕМІ МІРКУВАННЯ.....	130